

תבנית שיעור אופייני

שיעורי קורט חשיבה 3 שונים מהשיעורים של קורט חשיבה 1 ושל קורט חשיבה 2 בכך שהם פשוטים יותר; יש רק הקדמה, שמסבירה את תהליך החשיבה המסוים המרכזי לשיעור, ואז בא תרגול התהליך. הבדל נוסף במבנה שיעורי קורט חשיבה 3 טמון בכך שזהו מבנה של דיון. חלופות לצורה זו ניתנות תחת הכותרת **תרגול להלן**.

זמן

זמן השיעור מתוכנן כרגיל ל-35 דקות. במקרים מסוימים קשה להסתפק בטווח הזמן הזה. כשמתאפשר, וכשהמורה מרגיש שיש צורך בכך, ניתן להפוך את השיעור לשיעור כפול. הדבר עדיף על שני שיעורים נפרדים, שכן לעתים התלמידים אינם מעוניינים לחזור לאותו שיעור בשנית. ההוראה צריכה להיות חדה וקצרה, היא צריכה להתמקד בתהליכים המרכזיים של השיעור, ולא לסטות לכל מיני נקודות מעוררות עניין שעולות בדרך. יש לזכור שמטרת השיעור היא לבחון ולתרגל תהליך חשיבה מסוים, ולא רק להעביר שיעור מעניין שאין בצדו כל תוצאות.

ההקדמה

חשוב לעבור על ההקדמה במהירות. תלמידים בוגרים יכולים לקרוא אותה שוב בעצמם בכרטיס העבודה של השיעור. יש להבהיר את התהליך המהותי של השיעור בצורה ברורה וחדה. יש להימנע מדיון פילוסופי, הצדקות או הרחבות בנושא, כי דברים אלה אינם תורמים לשיעור ועלולים רק לבלבל. יש להימנע מבלבול בכל מחיר, כי בלבול עלול להרוס את השיעור. עדיף שלתלמידים יהיה מושג ברור על התהליך כתהליך מובנה, לעומת רעיון מעורפל של דבר הנראה כנכון לעשותו. הישגיהם של התלמידים תלויים ביכולתם להוציא לפועל את התהליך באופן חד ואפקטיבי. הגישה צריכה להתאים יותר ל: "זה מה שנעשה היום" (הכוונה להגדרת משחק חדש) בניגוד ל: "היאזרו בסבלנות ואני אנסה להסביר לכם מדוע יכול להועיל בשעת החשיבה לעשות את הדברים הבאים".

אפשר לתת את כרטיסי העבודה לתלמיד כבר בתחילת השיעור, או לאחר ההקדמה של המורה. השיטה השנייה שתוארה מבטיחה שהמורה יזכה להקשבה רבה יותר. כמו כן, התלמידים לא יחשבו שהוא קורא בפניהם את ההקדמה שהם יכלו לקרוא בעצמם באותו הזמן.

תרגול

ברוב השיעורים התרגיל הראשון נעשה בצורה של דיון במסגרת מליאת הכיתה. כלומר, התלמידים מתמודדים עם התרגיל כיחידים, ומעירים את הערותיהם ישירות למורה. המורה יכול לשאול שאלות או לאסוף הערות בכל דרך שבה הוא רוצה (כלומר, הערות מתלמיד אחד או הערות לגבי נקודה אחת מאנשים שונים וכו'). שאר התרגילים בכל שיעור מבוססים על מסגרת של דיונים: מוצגת טענה, כשצד אחד שלה מוצג על ידי צד א' והצד השני מוצג על ידי צד ב'. להלן הצעות חלופיות למבנה הדיון:

מבנה דיון 1 יש כיתות שבהן נהוג מבנה ממוסד של דיונים, שניתן להשתמש בו אם הוא מתאים לשיעורים אלה.

מבנה דיון 2 יחידים בכיתה יכולים להתנדב לייצג את צד א' או את צד ב' בוויכוח, או שהמורה יבחר תלמידים ויבקש מהם לייצג את הצדדים. ניתן למנות לכל צד גם עוזר. שאר התלמידים מתפקדים כצופים.

מבנה דיון 3 המורה מחלק את הכיתה לשניים, כאשר חלק אחד מיצג את צד א' וחלק שני מיצג את צד ב'. כל אחד בצד א' יכול להעלות טענה התומכת בצד שלו (או שהוא מתבקש לעשות זאת על ידי המורה). במקרה זה אין "קהל" נפרד, כל צד חייב לשמש כצופה בעת טיעונו של הצד הנגדי.

מבנה דיון 4 שתי קבוצות (למשל, 4 תלמידים בכל קבוצה) נבחרות על ידי המורה להכין תקציר על הטיעון שעליהן להציג. קבוצה א' מעלה את טענות צד א', וקבוצה ב' מעלה את טענות צד ב'. שאר התלמידים משמשים כקהל.

משחק תפקידים

בחלק מהתרגילים אפשר לתאר תפקידים מסוימים לכל אחד מן הצדדים בדיון. תפקידים מסוג זה יכולים להיות ועדות, קבוצות לחץ, נאומים פוליטיים וכו'.

תוצר

התוצר יהיה קצת שונה משיעור לשיעור, בהתאם לתהליך הבסיסי הנלמד. להלן סוגים אפשריים של תוצרים (שיחזרו שוב בהנחיות לשיעורים).

הערות כלליות: תלמידים מקשיבים לצד השני של הוויכוח ומתבקשים להעיר הערות כלליות על הטענות המועלות ולזהות נקודות מסוימות (למשל: נקודות מפתח, עובדות, דעות, דעות קדומות וכו').

רשימות בכתב: תלמידים מקשיבים לטיעונים ומתבקשים לערוך רשימה של נקודות מסוימות (למשל: לרשום את כל פרטי העובדות שהופיעו בטענות).

עצירת המורה: המורה עוצר את הוויכוח בנקודה מסוימת וחוזר על דבר שנאמר כרגע. הכיתה מתבקשת להגדיר ראייה זו או להעיר לגביה הערות.

זמזם: זהו זמזם מטפורי או דמיוני, שמשמשים בו כמו בזמזם המופיע בשעשועונים שבתוכניות רדיו וטלוויזיה. מתמודד אחד מזמזם ברגע שהמתמודד השני השתמש במילה אסורה. התלמידים משתמשים באיתות כלשהו (הרמת הזרוע, נקישה על השולחן וכו') בצורה דומה. אם תלמידים חושבים שזיהו סוג מסוים של חשיבה שבו השתמשו במהלך הוויכוח, הם מאותתים למורה ששואל מה הם זיהו. למשל, תלמידים מתבקשים לזהות מילים של שיפוט ערכי.

באופן כללי, "הערות כלליות" ו"עצירת המורה" יהיו התוצרים השימושיים ביותר. עם קבוצות ברמה גבוהה כנראה ניתן לעשות שימוש בשיטת "רשימות בכתב" ושיטת ה"זמזם".

עידוד

כשהתלמידים אטיים מדי בפיתוח הטיעונים של שני הצדדים, המורה יכול להזין אותם בהצעות באמצעות ניהול דיון כללי קצר בנושא. מורים יכולים להמציא בעצמם הצעות, או להשתמש בהצעות המופיעות בהנחיות למורה. הצעות אלו אינן בהכרח התשובות הנכונות, אולם הן סוג הטענות שניתן להעלות בנושא.